

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

1 Vtrum Excomm. priuet ciuili communicatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

non ratione publici muneris, esse nullam, si ille sit excommunicatus, etiam occultus. Nō apparet autem qua ratione possit melius collatio beneficij tribui priuata personæ, quam propter renunciatiōem proprij beneficij: est ergo hæc renunciatiō inutilis. Et in eam sententiā refert ibi alios auctores. Ratio vero est, quia excommunicatus priuatus est omni vsu sui beneficij: item priuatus est omnibus fructibus eius: ergo multo magis est priuatus potestate donandi illi alteri. Dices, Non ipse donat, sed prælatus Ecclesiæ, in cuius manibus resignat. Respondetur, si simpliciter resignaret, & prælatus libere conferret qui uellet, valida quidem esset actiō, quia excommunicatus tunc nullo modo concurrat posituiue (vt sic dicam) ad collationem beneficij, sed solum ad spoliandum se: quod facere potest: quia illud propriæ ad merum factum pertinet: & non est vsus alicuius spiritualis potestatis, vel iuris, sed propriæ voluntatis: & ideo diximus supra excommunicatum non posse beneficium acquirere, posse tamen illud amittere. At vero quando renunciatio sit determinate in fauorem tertie personæ, ille qui renunciat, aliquo modo concurrat ad collationem beneficij, saltem designando personā, ita vt alteri dari non valeat. Vnde quodammodo participat rationem presentationis: quare sicut illa inutilis est ab excommunicato facta, ita & hæc: & eadem proportione de vtraque iudicandum censeto. Nec disputo modo, an talis renunciatio in fauorem tertij liceat, & absque simonia fieri possit eorum Episcopo, vel Pontifici, aut de licentia illius, vel sine pacto, & c. nam hæc non spectant ad hunc locum: aliquo enim modo licite fieri potest, & de illo loquimur: cætera alibi explicanda sunt.

De quo ex-
com. proce-
dat resolu-
tio data iux-
ta Extrav.
Ad eman-
da.

Hic vero specialem dubitationem habet an pro-
cedat hoc non solum in publico excommunicato
sed etiam in occulto. Couarruias supra sentit in
vtrq; procedere. Et ratio, quæ ex illo sumitur, est
quia resignare proprium beneficium non est opus
officii publici, sed priuata personæ: quamuis autem
in his, quæ sunt publici muneris, res publica, seu Ec-
clesia provideat, vt acta à persona inhabili valeant,
si impedimentum sit occultum, tamen in actioni-
bus priuatis non ita prouidet, quia hoc non spectat
ad commune bonum, neque iura de priuatis actio-
nibus loquuntur. Quæ doctrina sumpta est ex Inno-
centio in cap. Cum dilectus, de Consecr. num. 5, &
communiter recepta est. Addeque Couarruias,
per Extrauagentem *Adeuitanda*, nihil in hoc immu-
tatum aut innouatum esse. Veruntamen, licet illa
communis doctrina in iure antiquo vera sit & op-
tima ratione fundata, ex vi tamen Extrauagentis,
Adeuitanda, dicendum censeo, prædictam actionem
esse inualidam factam ab excommunicato vitan-
do, de non vitando autem, aut licet publicus ille sit,
idem iudicium est quod supra de præsentante ex-
communicato tulimus: quia, vt dixi, eadem est de
vtrouque ratio quoad cætera, ergo & quoad hoc, I-
tem quia ille excommunicatus non est vitandus in
cæteris actibus, vel negotiis, ergo neque in hoc: pos-
set etiam eius resignatio acceptari in fauorem eius
cum resignatio fit & ita etiam seruatur intentio Ex-
trauag. *Adeuitanda*, quia non fit fauor excommu-
nicato, sed alteri, quem non esse excommunicatum
supponimus.

DISPUTATIO XV.

*De Septimo effectu excommunicationis, qui est pri-
vatio civilis, seu politicae communicationis, in
quo plures includuntur.*

ACTENVS dictum est de spiri-
tualibus incommodis, quibus
excommunicatus afficitur, &
bonis, quibus priuatur: de qui-

A bus, quia præcipuum locum in hac materia tenent, sigillatim, & copiose diximus. Nunc dicendum est de temporalibus incommo-
dis; & priuatione externæ communicatio-
nis in iis, quæ ad ciuilem & humanam vitam spectant. Quæ in duo capita distingui pos-
sunt: vnum, (quod generatim dici potest hu-
mana, seu ciuilis conuersatio) comprehen-
dit omnes actiones pertinentes ad commu-
nicationem mere priuatam, quæ sub illo
vericulo continentur, *Os, orare, vale, commu-
nio, mensa negetur*, de cuius intelligentia post-
ea dicam. Aliud vero caput comprehendit
actiones aliquo modo publicas, vt sunt iu-
dicium ferre, Rempublicam temporaliter
gubernare, & alia, quæ his respondent, vel
cum eis coniuncta sunt. Possumusque totam
hanc vocare forensalem communica-
tionem. Sub hoc ergo duplici capite plures
alios effectus excommunicationis compre-
hendemus: de quibus Summisitæ, aliquæ
Doctores præsertim Canonistæ, & sigilla-
tim & copiose disputant.

SECTIO I.

*Vtrum Excommunicatus priuatus fit omni ciuili
communicatione.*

R

Egula generalis est, excommunicatū priuatū esse omni ciuili communicatione aliorum fidelium per se loquendo, exceptis tantum casibus in iure expressis. Est communis Theo-

logorum in 4. d. 18. vbi D. Thom. q. 4. art. 1. Richar. & Paludanus, Argentin. d. 19. Soto d. 22. Adrian. q. 3. de Claub. Summiffa verb. *Excommunicatio*. Nauar. c. 27. a num. 17. Couarruias cap. *Alma*, p. 1. §. 1. quia lios refert. Et fundatur in definitione excommunicacionis fupra tradita, & iuribus ex quibus illam deduximus; & in particulari fumitur ex cap. Nuper, ibi, *vel ofculo, aut etiam comendando*; & in cap. penul. ibi, *Quia communicacionis fidelium feperat*, de Sct. excom. & ex cap. *Si aliquando*, eodem titulo, quatenus Pontifex ibi declarat per fuas litteras, quæ cum falutationis alioquo ad excommunicatum deftinatur, iulum non abfolui, quando perignorantiam, aut inconfiderationem ita expediuntur: fupponit ergo etiam falutationem huiusmodi excommunicato denegandam efle. Idem probatur ex cap. fecund. de Exceptionibus ibi, *In locutione, vel oratione, & infra*, Cap. 2. de Exception. Cum a communicacione fidelium firremotus. De eadem re funt multa iura in q. 3. & fpecialiter in cap. *Sicut Apoftoli*: notanda funt illa verba: *Si quis cum excommunicatis aduerfando regulas fcienſer faltem in domo fimul locus fuerit, ille commune priuetur*, & in cap. *Excommunicatus*. Aut cibo aut potu, aut ofculo, nec aue ſe dicat: & capite fequenti; Ne, palam, nec abſconſe dicatur loquendum efle cum illo. Idem fumitur ex cap. *Ad menſam*, cap. *Si quis laicus*, & aliis multum ibi, tum 24. q. 1. & fepe alibi. Ratio vero non eit alia, niſi prohibito Eccleſie, & infirmiti huius cenſure cum ratione eius fupra fuo loco tradita.

Ex his ergo iuribus sumptæ sunt illæ voces ; ad
 quas Doctores reducerunt actiones omnes ad hanc
 communicationem spectantes, Scilicet; *Orare, va-
 le, communitio, mensanetur.* Osem propriè ligni-
 ficare videtur osculum pacis : de quo in particu-
 lari fit sermo in dictis iuribus, & sub illo com-
 pre-

hendiur quodlibet signum amicitiae, & beneuolentiae specialis excommunicato exhibetur. Sub illa etiam particula, comprehenditur confabulatio, vt communiter exponitur; & omnis sermo cum excommunicato, siue secrete, siue palam, siue mutuo colloquendo, siue loquendo tantum, aut aures ei prebendo: sic enim hic effectus ab omnibus exponitur, & sumitur ex citatis iuribus. Rursus extenditur haec pars ad locutionem per literas, vel per nuntium, vel per nuntius: quacunque enim ratione fiat, est humana colloquutio, & communicatio, quae licet per os significetur, quia vox est precipuum instrumentum huius communicationis, tamen sub illa comprehenditur omne instrumentum, quod loco vocis vsurpari solet. Atque haec est etiam communis sententia.

Rursus, omisso verbo *orare*, quod non spectat ad hanc ciuilem communicationem, sed ad spirituales superius declaratas; per verbum *vale*, significatur omnis salutatio honorifica, quae respectu excommunicati prohibita est, vt ex citatis decretis constat. Et continetur haec pars quodammodo in praecedente: nam honorifica salutatio rationalis personae quaedam allocutio ad illam est: quia significatur illi bona aestimatio, & interior reuerentia, quae ad illam habetur: ac propterea etiam excommunicato exhibenda non est, quia quamdiu talis est, dignus non est tali aestimatione, vel significatione eius. Et fundatum hoc videtur in illis verbis secund. Ioan. 1. *Neq. aut ei dixeritis*, quod de haereticis, & schismaticis exposuit Beda, & habetur in cap. *Omnis*, 24. quæst. 1. Quidam autem hoc restringunt ad eam salutationem, quae verbis fit: quam in rigore significare videtur verbum *vale*, aut apud Ioannem verbum *Aue*, quia pena cum sint odiosa, restringenda sunt. Ita Angelus verb. *Excommunicatio*, 8. nu. 5. Antoninus 3. part. tit. 25. cap. secund. in princip. Soto, quamvis scrupulose in 4. dist. 22. quæst. 1. artic. 4. & Iacobus de Graff. libr. 4. casuum conscient. cap. 12. num. 5. Vnde consequenter asserunt, qui reuerentiam exhibet, vel refertur excommunicatum ei assurgendo, vel caput aperiendo, vel aliud simile vitatum signum exhibendo, dummodo non loquatur, non peccare, neque incurrere excommunicationem minorem. Quorum sententia licet ad praxim accommodata sit, & vnam possit excusationem habere, quae est consuetudo; in rigore tamen iuris non videtur vera, tum quia simpliciter iure prohibetur omnis communicatio, vt supra citatum est: haec autem reuerentia significatio, etiam si solis nutibus fiat, quaedam communicatio est, non minus, quam locutio alia facta nutibus: tum etiam quia morali aestimatione tam est actus dulcia, vel obseruantiae nutibus exhibitus honor, quam verbis: imo regulariter potius fit aliis actibus externis, quam voce: lex autem, quae vetat hunc actum honoris, simpliciter intendit prohibere actum obseruantiae exterioris erga excommunicatum quamvis forte vitatur verbo pertinente ad vocem; quia non potuit vno verbo omnes materiales actus comprehendere, & voces sunt expressiora signa humanae communicationis. Nam, si ob eam causam haec prohibitio ad propriam vocem restringitur, eadem vel maiori locatio erit eodem modo restringenda, quod nemo dicet: alioqui haec prohibitio inutilis, & ridicula foret.

Dicunt vero nonnulli ex citatis auctoribus, licitum esse exhibere illa signa, si id non fiat intentione honoris praestandi, sed solum ad vitandum scandalum, vel propter vrbauitatis indicia. Sed primum hoc idem dicere possent de voce. Deinde exhibere signa honoris sine intentione honorandi fictio quaedam est, & moraliter, prout hic & nunc fit, mendacium continet, ac denique etiam prohibetur illa lege, quae simpliciter vetatur talis honoris exhibitio;

Fr. Suarez tom. 5.

A sicut exhibere honorem idolo absque intentione honorandi eadem lege religionis prohibetur. In rigore ergo hoc genus actionum prohibitum est ex vi excommunicationis, quamvis fortasse nonnulla ex his propter consuetudinem, vt dixi, excusari possint. Haec enim prohibitio humana est, quae per consuetudinem derogari potuit. Locutus sum autem de honorifica salutatio, quia, vt omnes auctores dicunt, verbis deprecatoriis, & preteritis iis, quae ad emendationem, & resipiscenciam postulandam pertineant, licitum est salutare excommunicatos, quoniam de pro excommunicato orare priuatim licet, vt supra diximus, & de iis quae ad excommunicationem pertinent, & iuuare possunt ad conuersionem excommunicati, loqui etiam cum illo possumus: vtrumque autem horum virtute continetur in illo salutandi modo.

Communio, quae quarta vox erat illius versiculi, si per antonomasiam pro vsu Eucharistiae sumatur, huc non spectat, sed ad spirituales communicationes: & ita intellexit illam vocem D. Thom. in 4. d. 18. quæstione 2. articulo 1. explicat tamen generaliter de tota communione sacramentorum: si vero sumatur iuxta propriam vocis significationem comprehendit generatim totum effectum excommunicationis. Accommodata ergo videtur illa vox ad significandas alias actiones externae communicationis, quae proprium nomen non habent, & sub aliis vocibus non comprehenduntur, vt est v. g. cohabitatio, cooperatio seu societas in aliquo negotio gerendo, & similes. Atque ita exponitur communiter illa vox à Doctores. Quamquam possent aliter illae tres voces ita explicari, & accommodari, vt prima scilicet *os*, ad beneuolentiae, & amicitiae signa: secunda, scilicet, *vale*, ad signa reuerentiae, & honoris: haec vero tertia, scilicet *communio*, ad omne genus humanae conuersationis, & societatis, vel contractus, qui illam requirit, referatur: nam cohabitatio sub vltima voce, id est *mensa*, satis congruenter ratione comprehendendi posset. Quidquid vero sit de vocum significatione, sub his intelligimus prohibitum esse ex vi excommunicationis quodlibet opus gerere cum excommunicato, quod mutuum operam postulet: nam haec sine dubio humana communicatio est. Item prohibitum est cum excommunicato comedere, quod in specie declaratur in citatis iuribus, & ab auctoribus multis modis extenditur.

Primus & maxime proprius est, quando simul in eadem mensa comedunt non excommunicatus, & excommunicatus; vel quia alter alterum inuitat, vel quia veluti communem, aut socialem vitam agunt, siue communes cibi omnibus apponantur, siue singulis proprii: quolibet enim ex his modis humana communicatio intercedit. Quae tamen non inuenitur quando veluti casu, & sine ulla ratione vnus ad alterum, vel vtriusque ad vnum quasi corpus, in eadem domo, aut etiam materiali mensa vnusquisque suis cibis vitatur: quia illa re vera non est communicatio eorum inter se, & ideo id non est prohibitum. At vero, si vterque ad eandem mensam conueniat ab vno tertio inuitatus etiam in aliena domo, iudicio fere Doctores omnium ibi interuenit communicatio prohibita: quia licet non videatur esse adeo immediata, ratione tamen vnus tertius aliqua communicatio est, & morali aestimatione ita censetur, vt sumitur ex D. Thoma in 4. d. 18. quæst. 2. articulo 1. quatenus absolute ait prohibitum esse ne aliquis cum excommunicato comedat: in praedicto autem casu vere ac proprie diceretur comedere cum illo. Idem dixit Innocent. in cap. *Nuper*, de Sentent. excomm. Antoninus, Syluest. Caiet. Nauarrus, & alij. Qui addunt, etiam si, praedio inchoato, excommunicatus adueniat, alium teneri mensam deserere, si non possit aliter consortium eius

X 2 vita-

Quid per verbum communio denotetur. D. Thom.

Prohibitum est cum excomm. comedere.

D. Thom.

Innocent. Antoninus. Syluest. Caiet. Nauarr.

vitare: quod probari, & explicari potest ex ijs, quæ diximus de vitando excommunicato in eadem Mensa cum illo audienda.

7 Addunt etiam, præsertim Nauarrus, non solum vitandum esse huiusmodi conuiuium cum excommunicato in eadem mensa, sed etiam in diuersis, si sit in eadem domo, & eodem tempore per modum vnius conuiuii, vt si quis plures inuitaret, quos vna mensa non caperet. Quod quidem maxime procedit, quando, licet mensæ sint quasi materialiter distinctæ, ita vero sunt in eodem cœnaculo, vel refectorio ordinatæ, vt vnâ artificialiter component. At vero si essent in diuersis cubiculis etiam si eodem tempore, & ob eandem causam, & rogatu ac expensis eiusdem personæ ad comedendum in eadem domo conuenirent: id satis non est, vt physice, vel moraliter vnus dicatur cum alio comedere, ideoque non videtur communicatio censuræ contraria; quia per eam solum prohibentur alij, ne cum excommunicato comedant. Potestque exemplo declarari, nam quando hoc modo inuitantur viri, & feminae ab eadem persona, ita tamen vt viri per se, & similiter feminae separatim & diuerso loco comedant, non possunt dici viri cum feminis comedisse, aut e conuerso: idemque est si inuitentur nobiles, & plebei, domini, & famuli, vt eodem quidem tempore, separatim tamen comedant, ergo similiter in præsentia, vt resultat hic respectus comedendi cum alio, non satis est illo modo in eadem domo manducare: ergo neque id est satis ad agendum contra excommunicationem: neque etiam videtur sufficere quod id faciant propter petitionem, amicitiam vel aliam causam eiusdem personæ: quia ex hoc solo non resultat communicatio eorum inter se. Et hoc censeo in rigore verum, quamuis aliud securius esse videatur.

8 Non licet cum excommunicato in eodem lecto dormire.

Rursus, quod de mensa diximus, ad lectum à Doctoribus extenditur, non enim debet quis non excommunicatus cum excommunicato in eodem lecto dormire, vt patet ex supra citatis, & ex omnibus Summistis. Qui secus esse censent, si in eodem cubiculo diuersis lectis vtantur: nam hanc non censent esse communicationem prohibitam, sicut dictum est de cibo & potu. Sed aduerto hoc esse verum regulariter, quia in eodem lecto non tam facile conuenitur absque mutua societate & communicatione, sicut in eodem cubiculo in diuersis lectis: tamen vbi contingerit eandem seruari proportionem, eandem dicam intercedere prohibitionem. Nam, si duo per modum societatis eodem cubiculo vtantur, quamuis in lectis sint distinctis, inter se communicare censentur, eritque illis talis communicatio prohibita. Et e contrario si casu accidat, vt duo sine vlla inter se coniunctione, vel societate in eodem hospitio pernoctent, & vtrique vnus tantum lectus tribuatur, nulla propria communicatio intercedat, etiam si in eodem lecto dormiant: sicut in simili supra de mensa dicebamus: nec video cur hoc potius, quam illud prohibitum sit. Et confirmatur, ac explicatur, nam iidem auctores extendunt hanc prohibitionem ad cohabitationem cum excommunicato in eadem domo, vt patet ex Syluestro, Nauarro, & alijs: quod necessario intelligendum est, & ipsi interpretantur, de cohabitatione (vt ita dicam) formalis, id est cum aliqua vitæ societate, nam materialiter solum ibi habitare, vbi excommunicatus habitat, prohibitum non est: quia illa non est communicatio humanæ: ita igitur vetitum est condormire, non materialiter sed formaliter; per modum humanæ societatis: si ergo ita fiat etiam in diuersis lectis, prohibitum erit, si vero non ita fiat etiam in eodem lecto, prohibitum non erit. Dices D. Ioan. in eodem balneo cum hæretico simul lauari noluit, cum tamen illa solum materialis coexistentia, aut conlauatio fuisse videatur. Respondeo illud non

Obiectis di lauari.

fuisse necessitatis, sed supererogationis opus, & exemplum ad hæresis detestationem ostendendam.

Atque eodem modo intelligendas censeo omnes alias communicationes, quas sub illis verbis Doctores intelligunt esse prohibitas, scilicet confedere, coambulare, simuliter agere, collaborare, seu cooperari: hæc enim omnia intelligenda sunt formaliter, & per modum communicationis esse prohibita. Sitamen solum materialiter excommunicatio, & non excommunicatus simul in eodem loco deambulent, vel iter agant pereandem viam, vel in eadem naui incedant, non agunt, contra censuram, quia illa non est humana communicatio. Cooperari vero dicuntur, quando mutuam operam, aut ministeriū sibi præbent in eodem opere, aut artificio efficiendo, etiam si ad tale opus conducti sint: secus vero esset, si ad laborandum in diuersis partibus eiusdem domus conducerentur, etiam si ab eodem, & in eodem tempore, & pro eadem domo consummanda conducti essent, & laborarent. Itaque hæc omnia moraliter pensanda sunt, vt, si communicationem includant, intelligantur prohibita, & non alias.

Atque ex his omnibus colligitur primo effectus hos, (quod fere in alijs obseruari potest) licet directe & per se ordinentur ad punitionem & coactionem excommunicati, tamen in alios magna ex parte redundare, & plures ex illis passim potius (vt sic dicam) quam actiue ad excommunicatum pertinere. Declaratur, nam ex vi huius effectus obligatur excommunicatus, quantum est ex se, abstinere ab omni prædicta communicatione cum cæteris fidelibus, nam cum iura dicunt per hanc censuram separari excommunicatum à communicatione fidelium, non intelligunt separari tantum per prohibitionem alijs factam, ne cum ipso communicent, sed multo magis per prohibitionem ipsi factam ne cum alijs communicet. Propter quod dicitur in cap. illud de Cler. excom. minist. excomm. non vitare multo magis, quam non vitari, periculosum existere, & ita intelligunt hunc effectum Theologi in 4. distinct. 16. vbi præcipue D. Thom. Richardus, & Paludanus, Argent. distinct. 19. Adrianus, questio. 3. de Clauib. & Canonistæ dict. cap. illud, & in cap. penult. de Sentent. excom. Quod adeo verum est, vt etiam post Extrauagan. Aduentandæ, omnis excommunicatus, quantum est ex se, ad hoc obligetur, etiam si non denunciatus sit, nec publicus, sed omnino occultus: quod sæpe in superioribus annotatum est, propter particulam eiusdem Extrauagan. quæ cauetur per eam nullum priuilegium ipsis excommunicatis conferri: quod specialiter notauit Nauarr. libro de Oration. & Hor. canon. capite 21. numero 17. & 18. Vbi deplorat abusum & impudentiam multorum, qui donec denunciati sint abstinere non curant. Deinde ex vi huius effectus sunt ipsi excommunicati per censuram quasi obiecta inhabilia, seu incapacia ad communicationem humanam honestam, & fidelibus dignam: atque hoc modo dicimus huiusmodi effectum passiuè etiam pertinere ad excommunicatos ipsos: sic saluari non debent, quia facti sunt obiecta indigna salutatione, & honore secundum illum statum, atque ita de alijs. Tandem hinc redundat hic effectus in alios prohibens illos ne huiusmodi genus communicationis excommunicato exhibeant: tum quia hæc sunt veluti correlatiua; & ideo ex parte vtriusque fuit necessaria prohibitio, vt effectus esset in suo ordine perfectus: tum etiam quia iura expresse hoc declarant, vt superiores citatum est.

Dixi autem semper hanc prohibitionem versari inter ipsos fideles, per fideles intelligendo baptizatos: nam cum infidelibus per se, & ex vi censuræ non est prohibita communicatio, nec ex parte ipsorum inhædium, cum illi non sint sub Ecclesiæ iurisdictione.

11 Non est prohibitum infidelibus cum excommunicatis communicare.

municare,
ne videretur
si.

ditione, nec ex parte excommunicati, nam licet A
Ecclesia ad hoc habeat potestatem, & interdum ea
utatur, vt patet ex cap. *postulasti*, de iudicis, cum si-
milibus, tamen in censura excommunicationis illa
non vitur, nec talem prohibitionem posuit ipsi ex-
communicato. Nam in c. *penult.* de Sent. excom. &
similibus solum dicitur excommunicatum priuari
communione fidelium: non ergo infidelium, alias
nō *fidelium*, sed *omnium* dicendum esset. Cur autem
ab Ecclesia id factum sit si aliquis inquirat, respon-
debimus primo, quia id satis est ad penam excom-
municati; deinde quia, quod per se intendit, est ab-
scindere excommunicatum ab Ecclesia, & tāquam
membrum putridum rescire, vel vt ipse emende-
tur, vel vt aliis non noceat: quod vero cum iis, qui
foris sunt, communicet, non curat.

12
Est tamen
excom-
municatus
cum
excom-
municato
com-
municare.

Dices: Ergo eadem ratione non tenebitur vnus
excommunicatus alium vitare: quia vterque suo
modo extra Ecclesiam est, & quasi membra separa-
ta, quæ inter se communicare non prohibentur, sed
cum toto, vel membris illi vnitis. Respondetur ita
inulisse Glossam in cap. *Deuotam*, 27. q. 1. male vero,
non est enim eadem vtriusque ratio. Nam excom-
municatus fidelis est, vnde cum censura hæc sepa-
retur à communione fidelium, & neminem excipiat,
nullamue cōditionem requirat, separat etiam à cō-
munione alterius excommunicati. Maior patet,
quia, vt dixi, *fidelis* hic non sumitur in eo rigore, quo
significat eum, qui fidem habet, & retinet; quo sen-
su apostata fidelis non est, cum tamen sit excommu-
nicatus; sed sumitur pro baptizato quolibet: qui
vel factus, vel speciali iure, ac debito fidelis esse de-
bet: quo sensu excommunicatus necessario fidelis
est: ergo sicut excommunicati tenentur vitare alios
fideles, ita etiam se ipsos vicissim, & mutuo. Quod
autem illo sensu accipienda sit vox *fidelis*, quando
asseritur excommunicationem priuare cōmunio-
ne fidelium, probatur, quia intentio Ecclesiæ est se-
parare excommunicatum à confortio omnium il-
lorum membrorum in quæ ipsa iurisdictionem ha-
bet, vt patet ex c. *Sicut* *Apostoli*, cum aliis in. quæst.
3. vbi simpliciter cauetur ne quis cum excommunicato
communitet, quæ verba omnes Ecclesiæ subditos
comprehendunt, huiusmodi autem sunt omnes bap-
tizati, etiam si excommunicati, vel hæretici, ac a-
postatæ sint: nam licet hi non sint membra quantū
ad vñionem, & cōiunctionem cum Ecclesia, præ-
sertim qui fide carent, tamen quantum ad subie-
ctionem & obligationem præceptorum, vim & rati-
onem membrorum retinent: neque enim propter
ipsorum delictum Ecclesia amittit iurisdictionem
in ipsos; neque ex suo delicto ipsi reportant com-
modum, vt communicare possint, vel communi-
cari ab iis, à quibus antea non poterant. Si ergo ex-
communicatus vitare tenetur alium, qui excom-
municatus non est, & hic in excommunicationem in-
cidat, non propterea iam poterit cum illo commu-
nicare, vel ab illo communicari: & similiter fidelis
hæreticum vitare tenetur, licet ipse postea in hære-
sim labatur, non propterea illa obligatione libera-
bitur. Tenetur ergo excommunicatus vitare exco-
municatum, & hæreticum hæreticum: quæ senten-
tia communis est, eamque tenet Abbas in c. *Illud*, n. 6.
de Cleric. excom. minist. Hostiens. in Summ. tit. de
Sent. excom. n. 11, & Ioan. de Lignano in lib. de Cen-
sur. §. 27. n. 2. Ad argumētum ergo negatur sequela,
quia excommunicatus non ita est extra Ecclesiam,
sicut alij infideles, excluditur enim quantum ad ea,
quæ sunt commōdi, non vero quantum ad ea, quæ
sunt oneris, & obligationis: Ecclesia etiam plus ve-
tat suis subditis communicationem cum excom-
municatis, quam cum aliis infidelibus, qui ad ipsam nō
pertinent, vel quia hæc est pœna & medicina respec-
tu suorum subditorum, non vero respectu alieno-
rum, qui potius per benignitatem, & familiaritatem,
Fr. Suarez tom. 5.

quam per separationem, ad fidem trahendi sunt, vt
ex Aug. notatur in cap. *Infideles*, 23. q. 4.

SECTIO II.

An, & quale peccatum sit communicatio ciuili cum
excommunicato.

E priori parte quæstionis in titulo
parte insinuada nulla est cōtrouersia:
nam certum est apud omnes peccare,
per se loquendo, tam excommunica-
tum communicando cum aliis fide-
libus quocunque modo ex dictis sect. præced. qua
fidelem quemcunque non excommunicatum com-
municando eisdem modis cum excommunicato.
Sequiturque ex dictis, nam ostendimus vtrique esse
per hanc censuram prohibitam hanc communica-
tionem: ergo vtrique peccant illam exercendo.

Difficultas ergo tota est de posteriori parte quæ-
stionis, quale peccatum hoc sit, cōmunis resolutio
esse videtur, hoc peccatum, regulariter loquendo,
esse tantum veniale. Ita docuit D. Thomas, in 4. dist.
18. qu. 2. art. 3. & in additionibus, q. 23. ar. 3. & Quod-
lib. 1. a. 9. & cum secuti sunt ceteri Theologi, & Sū-
mistæ, nec Canonistæ dissentiunt in c. *Sacris*, de iis
quæ vi, & de Sent. excom. licet enim Abbas opposi-
tum (sub formidine tamen) sentiat, quem nonnulli
sequuntur: alij vero frequentius nobiscum sentiunt,
vt videre licet in Nauar. in Sum. c. 27. n. 30. & Couar.
in c. *Alma*, §. 3. n. 7. & 8. Hostiensis vero in Sum. titul.
de Sent. excom. §. fin. in hoc distinguit inter excom-
municationem ab homine, & à iure, & illam dicit
obligare sub mortali in hac materia, hanc impro-
babilem cenfeo, quia nec excommunicationes illæ
sunt diuersarum rationum, neque præcepta homi-
nis plus de se obligant, quam leges. Ac denique, si
quæ ratio probat assertionem positam quoad ex-
communicationem à iure, æque præcedit quoad ex-
communicationem ab homine. Ratio ergo asser-
tionis est, quia qualibet lex, licet ex suo genere gra-
uis sit, materia leui tantum obligat sub veniali:
hæc autem materia humanæ communicationis in
his actionibus communibus ad conuictum seu cō-
mercium humanum pertinentibus satis leuis est,
tum secundum se, quia hæc actiones non sunt magni
momenti, tum in ordine ad excommunicationem,
quæ indirecte tantum & secundario has actiones
prohibet.

Nauar.
Couar.

Dices: Imo in ordine ad finem excommunica-
tionis videtur materia illa satis grauis, quia ex ob-
seruatiā, vel transgressionem illius multum pendere
potest quod excommunicatus respiciat; qui est fi-
nis excommunicationis: nam, cum hæc actiones cō-
munes frequentiores sint, magisque necessariae vi-
tæ humanæ, nihil magis potest, morali modo lo-
quendo mouere excommunicatum vt à contuma-
cia recedat, quam si videat se ab aliis destitui, etiam
in his actionibus. Respondetur in primis remo-
uenda esse ea, quæ sunt per accidens, quale erit, si ob
hanc cōmunicationem augeatur cōtumacia exco-
municati, & maiorem libertatem & audaciam cō-
cipiat ad resistendum Ecclesiæ: nam hoc iam erit
quoddam genus scandali ratione cuius poterit pec-
catum esse mortale: id vero dicimus esse per acci-
dens; nos autem per se solum consideramus natu-
ram & grauitatem actionis, & sic dicimus esse leue,
etiam si in ratione impeditur nti ad consequendum
finem excommunicationis consideretur. Infert e-
nim excommunicatio multa alia grauissima in cō-
moda, tam in diuinis, vt hætenus vidimus, quā in
humanis, vt sectione sequenti declarabimus, quæ, si
integre seruentur, satis superque sunt ad commo-
uendum excommunicatum: quod si ea omnia cō-
temnat, parum certe iuuabitur ob separationem in
his

Obiectio.

Solutio.

Abbas
Hostiens.
Lignano.